

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6ECdo/6/2017
Identifikačné číslo spisu:	6209204735
Dátum vydania rozhodnutia:	21.03.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Machyniak
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:6209204735.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v exekučnej veci oprávnených 1/ G. L., nar. X. X. XXXX, bývajúcej vo R., R., zastúpenej L. Q., bývajúcou vo R. P., R., 2/ mal. E. L., nar. XX. X. XXXX bývajúceho v U., R., zastúpeného E. L., nar. X. X. XXXX, bývajúcou v U., R., proti povinnému A. L., nar. XX. XX. XXXX., bývajúcemu vo R. P., D., v dovolacom konaní zastúpenému JUDr. Dagmar Matuškovou, advokátkou so sídlom v Bratislave, Búdkova 12, o vymoženie výživného, vedenej súdnym exekútorom JUDr. Ivetou Tóthovou, so sídlom exekútorského úradu vo Veľkom Krtíši, Nemocničná 16, pod sp. zn. EX 217/2009, o dovolaní povinného proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 29. marca 2017 sp. zn. 2 CoE/6/2017, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 29. marca 2017 sp. zn. 2 CoE/6/2017 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Veľký Krtíš uznesením z 22. novembra 2016 č. k. 5Er/2522/2009 - 262 návrh povinného na zastavenie exekúcie vykonávanej spôsobom vydaného príkazu na zadržanie vodičského preukazu zamietol. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že exekúciu možno vykonať aj príkazom na zadržanie vodičského preukazu, na vydanie ktorého je oprávnený súdny exekútor, ak povinný nesplní výživné stanovené rozhodnutím súdu. Účelom zavedenia tohto inštitútu bolo zrýchlenie a zefektívnenie vymáhania výživného v prípadoch, ak povinný rodič je vodičom motorového vozidla. Zákon nerozlišuje kategórie vodičov, ktorí vykonávajú túto činnosť a teda súdny exekútor má fakultatívne právo na vydanie takéhoto príkazu aj v prípade, ak povinný je vodičom z povolania. Pokiaľ súdny exekútor takýto príkaz vydá, spravidla trvá do času pominutia dôvodov exekúcie. V danej veci súdny exekútor uznesením zo 7. júna 2013 vydal proti povinnému príkaz na zadržanie vodičského preukazu. Z oznámenia súdneho exekútora z 21. 11. 2016 zistil, že povinný má k tomuto dňu stále nedoplatok na výživnom v sume 3.603,44 eur. Pri rešpektovaní práva oprávnených a sledovaní účelu exekúcie a súčasnom zistení, že povinný si doposiaľ nesplnil povinnosti z exekučného titulu dospel k záveru, že návrh povinného na zastavenie týmto spôsobom vedenej exekúcie nie je dôvodný. Jeho návrh preto zamietol. Právne vec posúdil podľa § 179a ods. 4, § 57 ods. 3 a § 58 ods. 1 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov

(ďalej len „Exekučný poriadok).

2. Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 29. marca 2017 sp. zn. 2CoE/6/2017 na odvolanie povinného uznesenie okresného súdu potvrdil. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že od 1. 7. 2016 začal platiť nový procesný predpis zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len C. s. p.), ktorý sa v zmysle prechodných a záverečných ustanovení použije aj v právoplatne neskončených exekučných konaniach. Vychádzal z názoru, že Exekučný poriadok nestanovuje, že inštitút príkazu na zadržanie vodičského preukazu nemožno uplatniť v prípadoch, ak povinný je vodičom z povolania. Dôvodová správa k príslušnej novele Exekučného poriadku síce uvádza, že tento spôsob vykonania exekúcie nemožno uplatniť vo vzťahu k vodičom z povolania, no napokon v texte zákona bola druhá veta z ustanovenia § 179a Exekučného poriadku vypustená. Z uvedeného vyvodil, že exekúciu vykonanú príkazom na zadržanie vodičského preukazu možno použiť aj v prípade, ak povinný je vodičom z povolania. Zdôraznil, že zastaviť exekúciu možno len z dôvodov výslovne uvedených v zákone, existenciu ktorých súd skúma na návrh alebo aj bez návrhu. Z ustanovenia § 179a ods. 4 Exekučného poriadku vyplýva, že podmienkou pre vydanie príkazu na vrátenie vodičského preukazu je pominutie dôvodov, ktoré viedli k exekúcii. Keďže povinný podľa oznámenia exekútora má stále nedoplatok na výživnom, nebol dôvod pre zastavenie týmto spôsobom vykonávanej exekúcie. Za nedôvodnú považoval námietku povinného, že okresný súd sa nevyporiadal s jeho návrhom na vylúčenie exekútora z exekučného konania a s otázkou oprávnenosti starej matky oprávnenej 1/ L. Q. podať odvolanie. Uznesenie okresného súdu, ktorým zamietol návrh povinného na zastavenie exekúcie vykonanej príkazom na zadržanie vodičského preukazu, považoval za vecne správne a preto ho podľa § 387 ods. 1 a ods. 2 C. s. p. potvrdil.

3. Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podal včas dovolanie povinný, ktoré došlo na okresný súd 26. júla 2017. Uviedol, že exekúcia vykonávaná voči nemu príkazom na zadržanie vodičského preukazu je vedená v rozpore s jeho právom na spravodlivé súdne konanie, lebo exekútor v čase vydania príkazu bez pochybností vedel, že je zamestnaný ako vodič z povolania a že tento druh práce bol jeho jediný zdroj obživy. Namietal, že výkon exekúcie uvedeným spôsobom predstavuje krajné riešenie a súd mal možnosť v rámci uplatnených námietok v odvolaní skúmať, či v prípade povinného nedošlo k porušeniu Ústavou SR zaručeného práva na prácu ako aj práva na slobodnú voľbu povolania. Vytýkal odvolaciemu súdu, že už prvý krát mal odvolanie oprávnenej ako podané neoprávnenou osobou odmietnuť a nemal vo veci konať, t. j. zrušiť uznesenie okresného súdu zo 14. januára 2014 a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Poukázal na to, že odvolací súd sa v dôvodoch rozhodnutia vôbec nevyporiadal so skutočnosťou, že vydaním uznesenia okresného súdu bolo zjavne porušené jeho právo na spravodlivé súdne konanie s prihliadnutím na diskriminačný charakter spôsobu výkonu exekúcie, a to bez ohľadu na ustanovenie exekučného poriadku. V tomto smere považoval rozhodnutie odvolacieho súdu za nepreskúmateľné. Navrhol preto napadnuté rozhodnutie krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

4. Oprávnení svoje právo vyjadriť sa k dovolaniu povinného nevyužili.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podal účastník konania, v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), zastúpený advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že dovolanie povinného je podľa § 420 písm. f) C. s. p. prípustné a súčasne tiež dôvodné.

6. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok. Najvyšší súd preto podmienky, za ktorých možno podať dovolanie posudzoval podľa právnej úpravy účinnej od uvedeného dňa, t. j. podľa Civilného sporového poriadku.

7. Podľa § 419 C. s. p. proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

8. Vzhľadom na skutočnosť, že novelou Exekučného poriadku vykonanou zákonom č. 2/2017 Z. z. nadobudlo dňa 1. apríla 2017 účinnosť ustanovenie § 202 ods. 4 Exekučného poriadku, podľa ktorého dovolanie ani dovolanie generálneho prokurátora proti uzneseniu vydanému v exekučnom konaní nie je

prípustné, dovolací súd sa v prvom rade zaoberal otázkou, či má posudzovať prípustnosť dovolania podľa novelizovanej právnej úpravy alebo podľa právneho stavu platného do 31. marca 2017. Zákon č. 2/2017 Z. z. síce k úpravám účinným od 1. apríla 2017 v prechodnom ustanovení § 243h ods. 1 veta prvá stanovil, že ak v § 243i až 243k neustanovuje inak, exekučné konania začaté pred 1. aprílom 2017 sa dokončia podľa predpisov účinných do 31. marca 2017, no vo vzťahu k opravným konaniam, teda ani k dovolaciemu konaniu, neurčil žiadne pravidlo.

9. V preskúmvanej veci bolo dovolacie konanie začaté podaním dovolania za účinnosti novej právnej úpravy. Ak by sa prípustnosť dovolania posudzovala podľa nej, bolo by bez ďalšieho neprípustné. Vzhľadom na povinnosť ústavne konformného výkladu pri riešení tejto otázky, a teda vzhľadom na rešpektovanie ústavných princípov dôvery v platné právo a legitímneho očakávania ako aj dôvery v správnosť aktov orgánov verejnej moci, vrátane v nich obsiahnutého poučenia o možnosti opravných prostriedkov, považoval dovolací súd za správne, aby sa prípustnosť dovolania posudzovala podľa právnej úpravy platnej v čase vydania dovolaním napadnutého rozhodnutia.

10. Keďže dovolaním napadnuté rozhodnutie bolo vydané dňa 29. marca 2017, dovolací súd posudzoval prípustnosť dovolania podľa právnej úpravy platnej v tomto čase, teda podľa ustanovení Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 a podľa príslušných ustanovení C. s. p.

11. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné a podmienky prípustnosti dovolania, sú uvedené v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p. V preskúmvanej veci povinný odôvodňoval prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) C. s. p. Porušenie práva na spravodlivý proces odôvodnil tým, že odvolací súd hoci vedel, že je zamestnaný ako vodič z povolania a že tento druh práce bol jeho jediný zdroj obživy, nevyhovel jeho návrhu na zastavenie exekúcie a že uznesenie odvolacieho súdu je pre nedostatok dôvodov nepreskúmateľné.

12. Podľa § 420 písm. f) C. s. p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť taký nesprávny postup súdu, ktorý sa prejavuje v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, vymykajúcich sa nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca. Podstatou tohto práva je zabezpečiť fyzickým a právnickým osobám možnosť domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty, ktoré im právny poriadok priznáva. Podľa dovolacieho súdu pod nesprávny procesný postup znemožňujúci strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, treba zahrnúť aj nesprávny postup odvolacieho súdu spočívajúci v tom, že pri posudzovaní návrhu povinného na zastavenie exekúcie (na čiastočné zastavenie exekúcie), neskúma vec z hľadiska možnej neprípustnosti exekúcie.

14. Keďže odvolací súd rozhodol vo veci 29. marca 2017, bolo potrebné na vec vzťahovať Exekučný poriadok v znení do 31. 3. 2017.

15. Podľa § 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku exekúciu súd zastaví, ak exekúciu súd vyhlásil za neprípustnú, pretože je tu iný dôvod, pre ktorý exekúciu nemožno vykonať.

16. Podľa § 58 ods. 1 Exekučného poriadku exekúciu zastaví súd na návrh alebo aj bez návrhu.

17. Podľa § 63 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku ak podkladom na exekúciu je exekučný titul, v ktorom sa ukladá povinnosť zaplatiť peňažnú sumu, exekúciu možno vykonať príkazom na zadržanie vodičského preukazu.

18. Podľa § 179a ods. 1 Exekučného poriadku exekútor môže vydať príkaz na zadržanie vodičského

preukazu tomu, kto nesplní výživné stanovené rozhodnutím súdu.

19. Podľa § 179a ods. 2 Exekučného poriadku Exekučný príkaz na zadržanie vodičského preukazu exekútor doručí orgánu Policajného zboru, príslušnému podľa miesta pobytu povinného.

20. Podľa § 179a ods. 3 Exekučného poriadku exekútor exekučný príkaz doručí aj oprávnenému a povinnému. Povinnému sa príkaz doručí do vlastných rúk.

21. Podľa § 179a ods. 3 Exekučného poriadku ak pominú dôvody exekúcie, exekútor bezodkladne vydá príkaz na vrátenie vodičského preukazu. Príkaz doručí orgánu Policajného zboru, príslušnému podľa miesta pobytu povinného, a upovedomí o tom povinného.

22. Účelom exekučného konania je nútená realizácia vykonaná zásahom do majetkových práv povinného, s cieľom uspokojiť pohľadávku oprávneného, ktorá mu bola priznaná vykonateľným rozhodnutím súdu alebo iného orgánu. Na druhej strane je nevyhnutné, aby exekučné právo zabezpečovalo ochranu povinného i práva tretích osôb pred nadmernými a nevhodnými zásahmi vykonanými prostriedkami núteného výkonu rozhodnutí. Spojenie týchto základných postulátov znamená, že exekučné konanie sa môže vykonávať len na uspokojovanie skutočne existujúcich práv, len za podmienok a spôsobmi, ktoré určuje zákon, iba v rozsahu, ktorý postačuje na uspokojenie oprávneného, a výlučne z majetku povinného. Porušenie ktoréhokoľvek z týchto princípov uplatňujúcich sa v exekučnom práve spôsobuje neprípustnosť exekúcie (úplnú alebo čiastočnú). Iným dôvodom na zastavenie exekúcie pre jej neprípustnosť môže byť aj skutočnosť, že exekútor vykonáva exekúciu nedovoleným spôsobom alebo kombináciou nedovoleného a dovoľeného spôsobu exekúcie. Za nedovolený spôsob treba považovať aj nariadenie takého spôsobu exekúcie, ktorý síce zákon výslovne nezakazuje, ale nariadením ktorého (v kombinácii s iným spôsobom) sa nenaplnia účel, ktorému má exekúcia slúžiť, t. j. uspokojiť pohľadávku oprávneného.

23. Novela Exekučného poriadku vykonaná zákonom č. 84/2009 Z. z. upravila nový spôsob vykonania exekúcie príkazom na zadržanie vodičského preukazu. Ide o fakultatívny spôsob výkonu exekúcie, ktorý nemožno považovať za štandardný spôsob vykonania exekúcie na peňažné plnenie; spravidla sa vydáva v kombinácii s iným zákonom predpokladaným spôsobom exekúcie, napr. zrážkami zo mzdy a pod. Vykonanie exekúcie príkazom na zadržanie vodičského preukazu priamo neprináša výťažok, z ktorého by mohol byť uspokojený peňažný nárok oprávneného. Zmyslom a účelom vykonania tohto spôsobu exekúcie je nútiť povinného, aby splnil svoj peňažný záväzok voči oprávnenému iným spôsobom. Osobitosť tohto spôsobu vykonania exekúcie sa prejavuje aj v tom, že exekútor môže vykonať tento spôsob exekúcie iba pri vymáhaní pohľadávok na výživnom a iba proti osobe (povinnému), ktorá je držiteľom vodičského oprávnenia. Zákon výslovne nestanovuje, že tento spôsob exekúcie nemožno uplatniť vtedy, ak povinným je vodič z povolania. Niet pochyb o tom, že z hľadiska účelu, ktorému má tento spôsob vykonania exekúcie slúžiť, bude vhodné a primerané jeho použitie predovšetkým voči povinnému, ktorý ako vodič používa motorové vozidlo pravidelne, avšak túto činnosť nevykonáva ako druh práce v pracovnom pomere. Pochybnosti o splnení účelu vykonania exekúcie týmto spôsobom vznikajú najmä vtedy, ak povinný je vodičom z povolania, vykonávanie tohto druhu práce je jeho jediným zdrojom príjmu a zrážkami zo mzdy (prípadne dobrovoľne) dochádza k plneniu výživného pre oprávneného. Existencia vodičského oprávnenia u takejto osoby je totiž základným predpokladom pre výkon tohto druhu práce. Zadržaním vodičského preukazu dochádza okamžite k znemožneniu výkonu tohto druhu práce povinnému a tým zároveň aj k obmedzeniu možnosti získania finančných prostriedkov na splatenie výživného. Ak teda nariadením tohto spôsobu exekúcie dochádza k znemožneniu získať finančné prostriedky, prípadne k strate zamestnania, ak ide o jediný zdroj príjmu povinného a zrážkami zo mzdy povinného (prípadne dobrovoľne) je výživné v čase vydania príkazu v celom rozsahu plnené, ťažko možno hovoriť o naplnení zmyslu a účelu, ktorému má tento spôsob vykonania exekúcie slúžiť. V takomto prípade nariadiť vykonanie exekúcie príkazom na zadržanie vodičského preukazu sa javí byť úplne nevhodné a neprimerané a teda nedovolené. Pre úplnosť treba dodať, že pri posudzovaní vhodnosti vykonania exekúcie príkazom na zadržanie vodičského preukazu, musí súd prihliadnuť aj na to, či v čase vydania príkazu povinný plní výživné dobrovoľne alebo na

základe exekúcie vykonávanej napr. zrážkami zo mzdy, či výživné plní v rozsahu stanovenom rozhodnutím súdu alebo nie, prípadne nad rámec určeného výživného, či zrážky sa vykonávajú už len na bežné výživné, prípadne aká je výška zameškaného výživného a pod.

24. V preskúmvanej veci odvolací súd návrh povinného na zastavenie exekúcie vykonávanej príkazom na zadržanie vodičského preukazu vôbec neskúmal z hľadiska možnej neprípustnosti exekúcie nariadenej týmto spôsobom (vychádzal bez ohľadu na konkrétne okolnosti prípadu zo záveru, podľa ktorého uvedený spôsob exekúcie možno uplatniť aj vo vzťahu k vodičovi z povolania, a že nepominuli dôvody, ktoré viedli k exekúcii v zmysle § 179a ods. 4 EP), hoci povinným boli tvrdené a preukázané rozhodujúce skutočnosti, okrem iného aj to, že od mája 2013 do februára 2014 platil výživne priamo oprávnenej v sume 150 eur mesačne (pozri č. l. 156 spisu), čo potvrdzuje aj prehľad úhrad výživného vypracovaný exekútorom (pozri č. l. 188 spisu). Podľa dovolacieho súdu ide o postup nesprávny, porušujúci kogentné procesné ustanovenia, v dôsledku ktorého bol povinný vylúčený z uskutočňovania jemu patriacich procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) C. s. p. Dovolanie žalobcu je v zmysle citovaného ustanovenia prípustné a zároveň aj dôvodné. Najvyšší súd preto napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 v spojení s § 450 C. s. p.).

25. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a tiež dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

26. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.